

09.11.2021

Asia/3

§ 257

Alle 65-vuotiaiden omaishoidon tuen vapaapäiviä korvaavan kodin ulkopuolella tapahtuvan tilapäishoidon palvelusetelin arvon muuttaminen

HEL 2021-011853 T 06 00 00

Päätös

Sosiaali- ja terveyslautakunta vahvisti alle 65-vuotiaiden omaishoidon tuen vapaapäiviä korvaavan kodin ulkopuolella tapahtuvan tilapäishoidon (aiemmin lyhytaikaishoidon) palvelusetelien arvot 1.1.2022 alkaen siten, että palvelusetelin arvo määräytyy asiakkaan palveluluokan mukaisesti:

Palveluluokka 1: 203,60 euroa/vuorokausi

Palveluluokka 2: 258,60 euroa/vuorokausi

Palveluluokka 3: 328,60 euroa/vuorokausi

Palveluluokka 4: 483,60 euroa/vuorokausi

Palveluluokka 5: 588,60 euroa/vuorokausi.

Palveluluokat on kuvattu liitteessä 1 palvelukuvaus.

Lisäksi sosiaali- ja terveyslautakunta päätti, että palvelusetelitoiminnassa asiakkaalle voi tulla maksettavaksi omavastuuosuus. Omavastuuosuudella tarkoitetaan sitä osuutta yksityisen palveluntuottajan tuotetaman palvelun hinnasta, jota kunnan myöntämän palvelusetelin arvo ei kata ja joka jää asiakkaan maksettavaksi. Tässä palvelussa omavastuuosuus on aina saman suuruinen kuin kunnan omasta palvelusta perittävä asiakasmaksu.

Alle 65-vuotiaiden omaishoidon tuen vapaapäiviä korvaavan kodin ulkopuolella tapahtuvan tilapäishoidon palvelusetelissä omavastuuosuus on 11,40 euroa vuorokaudessa vapaapäivää kohti niistä palveluista, jotka korvaavat omaishoitajan antamaa hoitoa.

Käsittely

Vammaistyön ostopalvelupäällikkö Anu Purhonen oli kutsuttuna asiantuntijana läsnä kokouksessa tämän asian käsittelyssä. Häntä kuultiin samalla vammaisten henkilöiden harkinnanvaraisen kodin ulkopuolella järjestettävän tilapäishoidon palvelusetelin arvon muuttamista koskevassa asiassa (tämän pöytäkirjan § 258).

09.11.2021

Esittelijä

sosiaali- ja terveystoimialan toimialajohtaja
Juha Jolkkonen

Lisätiedot

Anu Purhonen, vammaistyön ostopalvelupäällikkö, puhelin: 310 24859
anu.purhonen(a)hel.fi

Liitteet

1 Palvelukuvaus

Muutoksenhaku

Oikaisuvaatimusohje, sosiaali- ja terveyslautakunta

Otteet

Ote
Vammaistyö
Hankintapalvelut

Otteen liitteet
Esitysteksti
Esitysteksti

Päätösehdotus

Päätös on ehdotuksen mukainen.

Esittelijän perustelut

Vammaistyön ostopalvelupäällikkö Anu Purhonen kutsuttuna asiantuntijana läsnä kokouksessa tämän asian käsittelyssä.

Sosiaali- ja terveyslautakunta on päättänyt 13.1.2015 § 9, että omaishoidon tuen lakisääteisen vapaan järjestämisen palveluseteli vakinaistetaan yhdeksi palvelujen järjestämistavaksi 1.3.2015 alkaen. Palvelusetelin arvo on vahvistettu viimeksi vuonna 2015.

Perustelut palvelusetelin arvon muuttamiselle

Omaishoitajalla on oikeus lakisääteiseen vapaaseen kaksi tai kolme vuorokautta kalenterikuukautta kohti, jos hän on yhtäjaksoisesti tai vähäisin keskeytyksin sidottu hoitoon ympärivuorokautisesti tai jatkuvasti päivittäin. Omaishoidon tuen vapaita järjestetään sijaisomaishoitajan avulla, kotiin järjestettävänä lomituksena, perhehoidossa, laitoshoidossa, omaishoidon tuntikorvauksena sekä tilapäishoitona asumispalveluyksikössä.

Palveluseteli on tarkoitettu alle 65-vuotiaiden omaishoidon tuen lakisääteisen (laki omaishoidon tuesta 937/2005) vapaan korvaavan tilapäishoidon asumispalveluyksikössä palvelun kustannuksiin. Nykyinen palvelusetelin arvo on 128,70–338,70 euroa vuorokaudessa.

Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen (1/2016) antaman määräyksen mukaan sosiaalihuollon palvelutehtävluokituksessa käytetään lyhytaikashoidon sijasta nykyisellään termiä tilapäishoito.

Vammaispalvelun asiakkaiden palveluntarve on hyvin vaihtelevaa. Tilapäishoidon palvelusetelin palveluluokat kuvaavat asiakkaiden erilaisia palveluntarpeita. Tilapäishoidon palveluluokkiin on lisätty viides palveluluokka oman työntekijän antamaa ympärivuorokautista hoivaa, tukea ja palvelua vammansa vuoksi tarvitseville asiakkaille.

Tilapäishoitoa järjestetään sekä kaupungin omissa tilapäishoidon yksiköissä, että yksityisten palveluntuottajien tarjoamana palveluna. Kaupungin omat tilapäishoidon palvelut eivät yksinään riitä kattamaan tilapäishoidon tarvetta, minkä vuoksi yksityisen palvelutarjonnan käyttäminen on välttämätöntä. Covid-19-pandemian aikana tilapäishoidon käyttö vähentyi merkittävästi. Palvelujen käytön palautuessa palvelujen tarve voi olla aiempaa mittavampaa. Tilapäishoitoa käyttävien lasten määrä on kasvanut, mikä lisää tilapäishoidon tarvetta edelleen.

Tilapäishoito kilpailutettiin vuonna 2017. Ostopalvelusopimus optiovuosineen päättyi 30.9.2021. Kilpailuttamista ei katsottu enää tarkoituksenmukaiseksi toteuttaa, vaan jatkossa tilapäishoitoa järjestetään kaupungin omana toimintana ja sitä täydennetään palvelusetelin avulla. Useimmat kilpailutukseen osallistuneet yksiköt ovat siirtyneet myös palvelusetelituottajiksi. Päätös selkiyttää hinnoittelua vammaistyön tuottavuusohjelman mukaisesti ja vähentää tarvetta suorahankinnoille sekä erillisille sopimuksille.

Palveluntuottajilta saadun palautteen perusteella palvelusetelin hinnoittelua on korjattava, jotta asiakkaiden tarpeisiin vastaavaa palvelua pystytään tuottamaan. Asiakkaiden toiveet ja tilapäishoidon tarve kohdistuvat erityisesti viikonloppuihin, jolloin henkilöstökustannukset ovat korkeammat ja palvelun järjestäminen on kalliimpaa

Palvelusetelin arvo ja palvelukuvaus

Palvelusetelin arvon päättää kunta. Kunta arvioi palveluntarpeen, myöntää palvelusetelin ja sitoutuu maksamaan asiakkaan hankkiman palvelun palvelusetelin arvoon asti.

Alle 65-vuotiaiden omaishoidon tuen vapaapäiviä korvaavan tilapäishoidon palvelun palvelusetelien arvoksi esitetään 203,60–588,60 euroa vuorokaudessa palveluluokkien 1–5 mukaisesti (alv 0 %). Palveluluokat on kuvattu liitteessä 1.

Palveluntuottajalle maksettava kustannus muodostuu kunnan maksamasta osuudesta (palvelusetelin arvo) sekä asiakkaan itse maksamas-

ta omavastuuosuudesta. Asiakkaan omavastuuosuus on tässä palvelussa aina saman suuruinen kuin kunnan oman palvelun asiakasmaksu.

Omaishoidon tuen vapaapäivistä perittävästä asiakasmaksusta säädetään asiakasmaksulain 6 b §:ssä. Asiakasmaksulain 6 b §:n mukaisesti asiakasmaksun euromäärä tarkistetaan joka toinen vuosi kansaneläkeindeksistä annetun lain 2 §:ssä tarkoitetun kansaneläkeindeksin muutoksen mukaisesti.

Palveluntuottaja ei voi periä eikä laskuttaa kunnalta tai asiakkaalta muita kustannuksia, eikä palvelusetelin käytöstä aiheudu asiakkaalle ylimääräisiä kustannuksia.

Palvelusetelin arvossa on huomioitu tuottajahintaindeksin nousu sekä viikonlopun arkea korkeammat kustannukset. Pohjaksi on otettu jo päättyneessä lyhytaikaishoidon kilpailutuksessa asetetut enimmäishinnat. Lisäksi on tehty vertailua Espoon tilapäishoidon hinnoitteluun.

Kustannusvaikutukset

Palvelujen saatavuus on merkittävästi heikentynyt, koska osa palveluntuottajista on lopettanut tilapäishoitoa tarjoavien palvelujen tuottamisen kannattamattomana. Lisäksi palveluntuottajilla on ollut haasteita henkilöstön saatavuuden osalta. Covid-19-pandemia on osaltaan aiheuttanut palveluvelkaa tilapäishoidon osalta. Palvelusetelin avulla vastataan syntyneeseen hoito- ja palveluvelkaan ja siten osaltaan pyritään ennaltaehkäisemään asiakkaiden ja heidän perheidensä tilanteiden kriisitymistä ja tuetaan muun muassa omaishoitajien jaksamista.

Vuonna 2019 omaishoidon tuen vapaita hoitoyksiköissä (asumispalveluyksiköissä) käytti 286 asiakasta, joista 109 kaupungin omissa yksiköissä ja 191 ostopalveluyksiköissä. Ostopalveluyksiköissä 119 asiakasta käytti palveluseteliä ja 78 asiakkaan palvelu järjestettiin ostopalveluna. Vuonna 2020 tilapäishoitopalvelun käyttö väheni, ja vuonna 2021 se on taas vähitellen lisääntynyt. Omaishoidon tuen tilapäishoidon palvelusetelin ja ostopalveluiden kustannukset olivat vuonna 2019 noin 1 048 000 euroa, ja palvelusetelin arvoa korotettaessa esityksen mukaisesti arvioitu kustannusvaikutus on kustannuksia lisäävästi 400 000 euroa vuodessa. Osa asiakkaista käyttää sekä omaishoidon tuen vapaita korvaavaa, että harkinnanvaraista tilapäishoitoa ja kaupungin omia palveluja ja ostopalveluja.

Palvelusetelistä päättäminen Helsingissä

Sosiaali- ja terveydenhuollon palvelusetelistä annetun lain (569/2009) 4 §:n mukaan kunta päättää ne sosiaali- ja terveyspalvelut, joiden järjestämisessä se käyttää palveluseteliä.

Hallintosäännön 18 luvun 1 §:n 1 kohdan mukaan sosiaali- ja terveyslautakunta päättää tai hyväksyy perusteet ja rajat, joiden mukaan viranhaltija päättää palvelusetelin käyttämisestä sekä palvelusetelin arvon vahvistamisesta.

Hallintosäännön 18 luvun 3 §:n 2 momentin 7 kohdan mukaan sosiaali- ja terveystoimialan toimialajohtaja päättää palveluntuottajille asetettavista vaatimuksista ja viranhaltijoista, jotka hyväksyvät palveluntuottajat.

Terveys- ja hyvinvointivaikutusten arviointi

Palvelusetelitoiminta lisää asiakkaan valinnan mahdollisuuksia sosiaali- ja terveyspalveluissa. Palveluseteli edesauttaa joustavaa palvelujen käyttöä tukien myönteisiä terveysvaikutuksia ja hyvinvointia.

Esittelijä

sosiaali- ja terveystoimialan toimialajohtaja
Juha Jolkkonen

Lisätiedot

Anu Purhonen, vammaistyön ostopalvelupäällikkö, puhelin: 310 24859
anu.purhonen(a)hel.fi

Liitteet

1 Palvelukuvaus

Muutoksenhaku

Oikaisuvaatimusohje, sosiaali- ja terveyslautakunta

Otteet

Ote
Vammaistyö
Hankintapalvelut

Otteen liitteet
Esitysteksti
Esitysteksti